

INFORMAČNÝ BULLETIN 3/2008

VEREJNO SÚKROMNÉ PARTNERSTVO
MURÁNSKA PLANINA

Informačný bulletin 3/2008

Obsah

Príhovor predsedníčky VSP MP	3
Pracovný workshop	3
Integrovaná stratégia VSP MP	4
Predstavuje územie	6
Implementácia IS VSP MP	10
Partneri VSP MP	11
Hodnotiace kritéria VSP MP	13
Termíny vyhlásenia výziev	14

Zasadnutie rady VSP MP v Pohronskej Polhore

Vážení čitatelia,

posledné číslo nášho bulletinu je zamerané na ozrejenie procesu Integrovannej stratégie Verejno - súkromného partnerstva Muránska planina, ktorú sme sa snažili spoločne spracovať a dať jej správnu formu, akú si vyžaduje Ministerstvo pôdohospodárstva. K nahliadnutiu sú aj postupy implementácie stratégie, pokiaľ budeme úspešní a výberová komisia MP SR pre program LEADER nás vyberie medzi 12 najlepších na Slovensku. Hoci si to všetci želáme, spolu s nami bojuje o tento úspech ďalších 55 kandidátov. Výsledky by mali byť známe do konca februára budúceho roka.

V decembri 2008 nás čaká ešte Valné zhromaždenie členov VSP MP v Tisovci, kde uzavrieme túto časť našej práce a budeme pripravovať ďalšiu činnosť, bez ohľadu na to, nakoľko úspešní budeme pri posudzovaní projektu.

Na záver Vám chcem popriať v mene členov Verejno - súkromného partnerstva Muránska planina krásne a radostné prežitie Vianoc. Do nového roku 2009 si spoločne želajme, aby sme mali v sebe dostatok síl zabudnúť na všetko zlé, čo nás v tomto starom roku postretlo a aby sme si všetky nastávajúce dni naplnili láskou, zdravím, úspechom a aby nás pri srdiečku hriali všetky milé veci, ktoré život prináša.

*Bc. Irena Milecová
predsedníčka VSP MP*

Informujeme Vás o výstupoch z Pracovného workshpu k príprave Integrovannej stratégie VSP MP

V obci Muráň sa konal v dňoch 10. a 11. októbra 2008 pracovný workshop k príprave Integrovannej stratégie VSP MP. Pracovného workshopu sa zúčastnili členovia VSP MP a pozvaní hostia: starosta obce Muráň Ing. Roman Goldschmidt, externá expertka Ing. Barbora Gerhatová. Stretnutie otvorila predsedníčka VSP MP Bc. Irena Milecová a predstavila hostí. Potom nasledoval príhovor starostu obce Muráň, v ktorom privítal účastníkov stretnutia a oboznámil ich s históriou ale aj súčasným rozvojom obce.

Po príhovoroch pracovnú časť workshopu zahájila externá expertka Ing. Barbora Gerhatová prezentáciou Program rozvoja vidieka - OS 3 a OS 4. Po prezentácii PRV, členka RADY VSP MP K. Pindiaková odprezentovala Integrovanú stratégiu VSP MP z roku 2005, ktorej výstupy bolo potrebné aktualizovať a dopracovať v rámci dvojdňového pracovného stretnutia. Po prezentáciách nasledovala práca v skupinách, ktorá trvala do ukončenia workshopu. Členovia pracovných skupín za pomoci facilitátorov prechádzali jednotlivé aktivity v kontexte potrieb územia a vhodnosti žiadateľov. Zároveň sa odsúhlasili a doladili finančné prostriedky a časový plán realizácie projektových zámerov. Reakcie prítomných boli v pracovných skupinách rôzne. Pracovná skupina

zložená zo zástupcov samosprávy pocítovala nedostatok vyčlenených finančných zdrojov na opatrenia 4.1. a 4.2. a obmedzenie investičných zámerov. Pracovná skupina zložená zo zástupcov MVO (a školstvo, DSS, ...) bola sklamaná z nedostatočného priestoru v prístupe Leader (len vzdelávacie aktivity, marketing) a množstva obmedzení. Pracovná skupina zložená zo zástupcov SHR, FO a FO v CR bola sklamaná z obmedzení a celkových zmien. Očakávali zameranie prístupu Leader v zmysle pôvodných, prvotných prezentácií z roku 2005. Napriek sklamaniam a

Pracovný workshop v Muráni

oklieštenosti osí, pracovné skupiny dospeli k potrebným výstupom.

Finančné prostriedky, ktoré boli návrhovo rozdelené pre tri pracovné skupiny boli rozpočtované na jednotlivé opatrenia. Taktiež bol odsúhlasený časový harmonogram vyhlasovania výziev na jednotlivé opatrenia aj ich samotný počet v konkrétnom roku. Stanovili sa minimálne a maximálne dĺžky realizácie projektov, minimálne a maximálne finančné prostriedky na jeden projekt. V poslednom bloku účastníci prekonzultovali zameranie projektov spolupráce, činnosť MAsky a navrhli doplnujúce hodnotiace kritéria pre jednotlivé opatrenia.

Jana Čillíková, manažérka VSP MP

Práca v skupinách

Integrovaná stratégia rozvoja územia Verejno-súkromného partnerstva Muránska planina.

Integrovaná stratégia rozvoja územia VSP MP je základným dokumentom, ktorý mapuje a hodnotí východiskovú situáciu riešeného územia, predkladá ciele a priority rozvoja a navrhuje spôsoby ich implementácie. Je to dokument nevyhnutný pre programovanie rozvoja územia.

Dokument, ktorým sa obyvatelia územia VSP MP uchádzajú o finančné prostriedky prístupu Leader bol spracovaný v niekoľkých vývojových etapách.

I. etapa - vznik a história

Združenie verejno-súkromného partnerstva pre rozvoj Mikroregiónu Muránska planina bolo založené v r. 2001. Jeho zakladateľmi boli mesto Tisovec a obce Muráň, Muránska Lehota, Muránska Huta, Pohronská Polhora a Michalová. Združenie vzniklo ako oficiálna platforma širokého a medzisektorového partnerstva Združenia obcí Mikroregiónu Muránska planina, ktoré bolo založené v r. 1997. V r. 2005 vstúpila do Mikroregiónu Muránska planina aj obec Čierny Balog, na základe vzájomnej dohody obcí - s cieľom vytvoriť územie spĺňajúce podmienky pre MAS (nakoľko pôvodné územie nespĺňalo podmienku 10 tis obyvateľov).

V r. 2004 bolo "naše partnerstvo a Mikroregión" vybraté na realizáciu projektu prípravy na program LEADER, ktorá bola financovaná z Technickej pomoci SAPARD cez MP SR. V rokoch 2004- 2005 sa realizovala aktivizácia občanov územia a za ich aktívnej účasti sa spracovala Integrovaná stratégia rozvoja územia Verejno-súk-

romného partnerstva Muránska planina. Pri spracovaní stratégie sa využili výsledky prípravy PHSR v obciach Mikroregiónu Muránska planina z r. 2003 a Torism Master plan Mikroregiónu Muránska planina spracovaný v r. 2002. Stratégia rozvoja bola spracúvaná participatívnymi metódami, čo je základná podmienka v procese uchádzania sa o finančné prostriedky z Osi 4-LEADER Programu rozvoja vidieka 2007-2013.

II. etapa - transformácia a prístupenie

Koncom r. 2006 a začiatkom r. 2007 sa členovia združenia rozhodli organizáciu transformovať na partnerstvo, ktoré bude vyhovovať forme MAS. Na tejto transformácii sa podieľali okrem pôvodných členov aj ďalší občania a subjekty, ktoré sa aktívne zapojili do tvorby stratégie. Partnerstvo pre prípravu MAS v podobe Verejno-súkromného partnerstva Muránska planina sa sformovalo na Valnom zhromaždení v Tisovci 29.5.2007, jeho právna forma je občianske združenie podľa zákona 83/1990Z.z.

V roku 2007 s cieľom posilnenia miestnych kapacít partnerstva sa dohodli zástupcovia VSP Muránska planina a zástupcovia obcí susediaceho Čiernohronského mikroregiónu o vzájomnej spolupráci a rozšírení pôsobnosti VSP MP aj na územie obcí Čiernohronského mikroregiónu.

Zástupcovia oboch mikroregiónov združených vo VSP MP od roku 2007 spoločne začali pripravovať územie na príjem finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov, na prístup LEADER a na komplexný a všestranný rozvoj. Rozšírením územia o nové obce vyvstala nevyhnutná potreba dopracovania stratégie spracovanej v rokoch 2004-2005, zároveň vzhľadom na časový odstup bolo potrebné aktualizovať niektoré jej časti. Táto aktualizácia výstupov sa ukončila v roku 2007.

III. etapa - dokument

V roku 2008 sa VSP MP rozhodlo zriadiť kanceláriu, ktorá bude poskytovať informačno - poradenské služby a zabezpečovať manažovanie prípravy integrovanej stratégie. Dôvod tohto zámeru bol v ujasňovaní prípravných procesov prístupu Leader zo strany MP SR a následne vyhlásenie výzvy na Opatrenia 4.1 Implementácia integrovaných stratégií rozvoja územia a 4.3 Chod miestnej akčnej skupiny. RADA VSP MP sa rozhodla požiadať Banskobystrický samosprávny kraj o poskytnutie finančných prostriedkov na prípravu integrovanej stratégie v zmysle vyhlásenej výzvy. Žiadosť BBSK vyhovel. Zmluvné strany uzatvorili zmluvu, kde sa VSP MP zaviazalo predložiť spracovaný dokument v termíne do 25.11.2008. Zároveň RADA vybrala členov pracovnej skupiny na dopracovanie integrovanej stratégie v zložení: manažérka VSP MP Jana Čillíková, členovia RADY VSP MP Viera Mareková, Katarína Pindiaková, PhDr. Igor Pašmík, Mgr. Róbert Hlaváčik. Pracovná skupina zahájila svoju činnosť vypracovaním časového har-

monogramu plnenia úloh a rozdelením spracovania jednotlivých kapitol záväznej osnovy integrovanej stratégie členom skupiny. Pre urýchlenie aktualizácie dostupných údajov a pre zefektívnenie práce oslovila na spoluprácu troch členov VSP MP - externistov: PaedDr. Miriam Kubinskú, Katarínu Pindiakovú, Gabriela Giertla. Úlohou externistov bol zber potrebných údajov zo všetkých obcí partnerstva. Údaje členovia pracovnej skupiny zapracovali do stratégie. V záverečnej fáze spracovania stratégie bolo potrebné zorganizovať pracovný workshop, na ktorom ste Vy členovia VSP MP predostreli konkrétne realizačné zámery, dohodli ste sa na rozdelení výšky jednotlivých finančných balíkov na opatrenia, doplnili ste hodnotiace kritéria výberu žiadostí a schválili navrhnuté témy projektov spolupráce. Spoločným procesom spracovania stratégie prechádzala externá expertka Ing. Barbora Gerhartová, ktorá priebežne pripomienkovala jednotlivé časti stratégie.

Integrovaná stratégia rozvoja územia VSP MP bola predložená odboru regionálneho rozvoja BBSK v dohodnutom termíne predsedníčkou a manažérkou VSP MP. Po odkonzultovaní IS VSP MP povereným zástupcom BBSK bude stratégia odovzdaná na MP SR a zaradená do hodnotiaceho procesu.

Držme si palce aby tento posledný krok bol pre VSP MP úspešný!

*Jana Čillíková
manažérka VSP MP*

Predstavujeme územie VSP MP

Počet obyvateľov žijúcich v území:	19 805
Rozloha územia:	59 514
Hustota obyvateľstva:	3,01
Počet obcí:	12 /Tisovec, Muráň, Muránska Huta, Muránska Lehota, Pohronská Polhora, Michalová, Čierny Balog, Drábsko, Sihla, Osrblie, Hronec, Valská
Z toho mestá:	1 / Tisovec
Počet obyvateľov najväčšej obce:	5 144
Počet obcí zaradených do pólov rastu:	8
Počet obcí nezaradených do pólov rastu:	4
% obyvateľstva na území žijúceho vo vidieckych obciach na úrovni okresu:	59,0

Mesto Tisovec

Tisovec je druhou najväčšou obcou VSP MP s priznaným štatútom mesta. Na rozlohe 12 342 ha žije 4 094 obyvateľov. Tisovec je staré banské mesto, ktorého vznik sa datuje od 13. storočia. Leží pod bájnou Hradovou, opradenou tajomnými povestami z najstarších dôb osídlenia našej krajiny. Pôvodne pozostával z jednej ulice, popretkáwanej riečkou Rimavou. Význam mesta už od svojho založenia prerástol región okresu a v niektorých obdobiach zohrával vedúcu úlohu celonárodného dosahu. Staré osídlenie dokazuje archeologický nález pod Hradovou z doby rímskej. Prvá dosiaľ známa zmienka o Tisovci je z 26. júna 1334 v listine kráľa Karola Róberta. V uvedenej listine sa Tisovec uvádza ako Tyzolc a v druhej kráľovskej listine zo 6. októbra 1334 sa uvádza názov Chisolth. Tieto informácie sú dostupné v mestskom múzeu v Tisovci.

V hospodárskom rozvoji Tisovca určujúcim činiteľom bola ťažba železnej rudy, (striebra, neskôr sa tu začal ťažiť a spracovávať vápenec), ktorá dala vznik miestnemu železo- hutníctvu, ako aj domácej výrobe železného náčinia. V Tisovci existovali oddávna tzv. slovenské pece s hámrom na zhutňovanie vyťažených rúd. Pôvodne poľnohospodárske mesto sa vďaka hute stalo priemyselným. Pracovné možnosti pritiahli do mesta ďalších obyvateľov, najmä remeselníkov, čím sa podniel rozvoj služieb.

Tisovec bol v 19.storočí významným miestom slovenského kultúrno-spoločenského a národného života, ktoré sprevádzali známe osobnosti, akými boli: Pavol Jozeffy, Štefan Marko Daxner, A. H. Škultéty, Matej Hrebenda, Terézia Vansová, Dr. Samo Daxner. V Tisovci sa narodil aj Dr. V. Clementis. Najmä ich zásluhou sa tu rozvíjala vzdelanosť a kultúra. K historickým a pre návštevníkov zaujímavým pamiatkam mesta a jeho okolia patria zrúcaniny dvoch hradov na Hradovej, barokový dom z 18. storočia, mestský dom z r. 1796, klasicistický Mestský dom (radnica) z r. 1797, Rímskokatolícky kostol v Hámre z roku 1845 stavaný v empírovom slohu, zaujímavou akustikou je známy Evanjelický kostol zo začiatku 18. storočia a iné. História mesta zachytávajú expozície v mestskom múzeu a v Rodnom dome V. Clementisa. V rodnom dome Š. M. Daxnera nacvičuje pravidelne Mestský robotnícky spevokol a Tisovská dychovka.

V meste Tisovec sa nachádza niekoľko architektonických pamiatok. Gotická budova katolíckej fary, budova klasicistickej radnice, rímskokatolícky kostol, evanjelický kostol, traktír - pojazdny hostinec, pamätné domy významných osobností slovenských dejín (Š.M. Daxner, Dr. V. Clementis), dom v renesančnom štýle a remeselnícky dom s drevenou pavlačou. Z kultúrno - historických objektov je potrebné spomenúť rodný dom akademického maliara R. Krivoša. V meste sa nachádzajú pamätníky, náhrobky a pamätné tabule. Technickou pamiatkou od roku 2008 je ozubnicová trať Tisovec - Pohronská Polhora.

Obec Muráň

Obec Muráň, je najstaršou obcou a prvý raz sa spomína v r.1271 ako "castrum Mwran". Na rozlohe: 10 350 ha žije 1 243 obyvateľov. Obec Muráň sa tiež spomína v r. 1438 ako jedno z najstarších a najdôležitejších mýtnych miest v Gemeri, čo zrejme súviselo s prudkým rozvojom železiarstva. Význam obce stúpol za Jiskrovcov, keď sa stal spolu s hradom zhrmažďiskom husitov. Na muránskom panstve sa v r. 1549 nachádzalo 49 hút a 39 hámrov - čo tiež svedčí o ďalšom rozvoji remesiel. V 19. storočí sa okrem furmančenia, prác v lese a na pile zaoberali aj výrobou šindľov, chovom oviec, dobytky a koní. Okrem pily v Muráni pracovala aj papiereň a manufaktúra na kameninu. V meruôsmych rokoch sa 26.2.1849 medzi Muráňom a Tisovcom odohrala bitka pri ktorej boli porazení slovenskí povstalci maďarskými honvédmi. V obci Muráň sa nachádza Rímsko - katolícky kostol sv. Juraja a kaplnka.

Obec Muránska Huta

Obec Muránska Huta vznikla v okolí sklárskej huty. Na rozlohe 846 ha žije 198 obyvateľov. Je to obec s najmenším počtom obyvateľov v území VSP MP. Má množstvo pamätihodností, ktoré sú zapísané od roku 2008 do kultúrnych a technických pamiatok. Kostol sv. Anjela Archanjela je v dobrom technickom stave využíva sa na slúženie bohoslužieb. Pomník hrdinom SNP, pamätná tabuľa venovaná oslobodeniu obce, pamätník rodine Coburgovcov a Cohari, samotný kaštieľ, pomník bulharskému kráľovi sú v dobrom technickom stave sú využívané ako turistické atrakcie. Drevený lovecký zámoček v lokalite obce je potrebné ešte ďalej zrekonštruovať.

Obec Muránska Lehota bola založená valaskými osadníkmi, bola vybudovaná na území Jelšavského panstva. V obci žije 221 obyvateľov. Od 16.storočia sa stala súčasťou majetku pánov Muránskeho hradu. Obcou prechádza turistická značka cesta Márie Séchy, spájajúca hrady Filakovo a Muráň. V r. 1826 bol postavený katolícky kostol, ktorý je vyzdobený ručne vyrezávanými sochami neznámych majstrov.

Obec Pohronská Polhora

Pohronská Polhora - počiatky histórie siahajú do r.1786, kedy z jedenástich osád Hornej Oravy prichádzajú prví osadníci zaoberajúci sa najmä chovom oviec, drevorubačstvom a povozníctvom. Na rozlohe 3773 ha žije 1 651 obyvateľov. Na mieste Pohronskej Polhory stál dovtedy zájazdny hostinec, ako posledné miesto na ceste do Tisovca. Dominantou obce je klasicistický kostol sv. Michala so zvonnicou. Je známy svojou unikátnou výzdobou z jesenných plodov a obrazov z prírodných materiálov, ktorá sa organizuje počas Michalských hodov. Zaujímavosťou je aj starý polhorský cintorín, v ktorom sa vyskytuje viac ako 100 liatinových krížov a je zapísaný v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok na Slovensku od r.1999.

Obec Michalová

Obec Michalová vznikla v r. 1788 ako komorská osada na katastrálnom území mesta Brezna. Na rozlohe 1 200 ha žije 1 401 obyvateľov. Vznikla v blízkosti železorných baní a najmä vysokej pece, ktorá sa spomína ako "polhorská vysoká pec", s ňou je spätá aj história obce. Svedčia o tom názvy ulíc- napr. ul. Trosky, po ktorej sa vyvážala troska . Ulica hrable je pomenovaná po mieste v potoku, v ktorom sa splavovalo bukové drevo a zachytávalo, ďalej za z neho vyrábalo drevené uhlie.

Obec Čierny Balog

Čierny Balog vznikol po vydaní Maximiliánovho lesného poriadku 1565 ako drevorubačská osada Banskej komory. Na rozlohe 14 710 ha žije 5 144 obyvateľov. Obyvatelia sa živilí ako drevorubači, časť obyvateľov odchádzala do pol. 20. storočia na sezónne poľnohospodárske práce.

Za predmníchovskej republiky sa zamestnanie obyvateľstva nezmenilo. Trpeli chronickou nezamestnanosťou (r. 1933 bolo 300 nezamestnaných). Čierny Balog sa stal jedným z najvýznamnejších centier revolučného hnutia na Horehroní, na čele ktorého stála KSČ. Počas SNP takmer všetci muži vstúpili do povstaleckej armády alebo partizánskych oddielov. Po ústupe povstalcov do hôr zavraždili Nemci 14.11.1944 60 občanov rómskeho pôvodu. Po oslobodení bol zrekonštruovaný a zmodernizovaný drevársky priemysel, vybudované sociálne a kultúrne zariadenia, služby. Časť obyvateľov pracuje v priemyselných podnikoch na Horehroní.

Historická zástavba v Čiernom Balogu je zrubová i murovaná. Väčšinou sa tu nachádzajú trojpriestorové domy so sedlovými strechami, doskovým štítom, novšie i bez podlomenice. Krytina je šindľová. Mazanie a bielenie zrubových domov je novšieho dáta. V izbách sú palubovky. Za domami šopy, prípadne maštale. Dvory otvorené i uzavreté vysokými doštenými bránami, čo v ulicovej zástavbe vytvára jednoliaty celok drevenej architektúry. Zrubová architektúra sa zachovala hlavne v osadách patriacich k obci. V chotári obce sa zachovali drevorubačské a uhliarske koliby. Najvýznamnejšie historické osobnosti, pochádzajúce z tejto obce sú Štefan Petruš - etnograf, dramatik, rímskokatolícky farár a Jozef Dekrét Matejovie - lesohospodár. Obec má zachovanú ľudovú kultúru - zvyky, piesne, tance, sčasti aj nárečie, remeslá. V obci pôsobí folklórny súbor.

Obec Sihla

V Sihle žije 202 obyvateľov na rozlohe 2460 ha. Prvá písomná zmienka: v roku 17 vznikla ako osada pri cisársko - kráľovskej sklárni v roku 1760. Pomenovanie získala po mladom smrekovom lese - sihline. V Sihle sa vyrábalo zelené duté sklo, neskôr aj tabuľové sklo. Po 1. svetovej vojne sklárne zanikli. Hlavným zamestnávateľom zostala parná píla. V týchto dvoch tzv. "vrchárskych" obciach je zachovaná malebná tradičná architektúra.

Obec Drábsko

Obec Drábsko eviduje 223 obyvateľov žijúcich na rozlohe 477 ha. Bola založená grófm Forgáčom a osídlená drevorubačmi z Oravy v roku 1810 po rozsiahlom lesnom polome. Príbudli pastieri, furmani a neskôr sklári z Kysúc a Valaška V 2. polovici 19. storočia tu vznikli sklárske huty, ktoré fungovali do dvadsiaty rokov 20. storočia. Zachovalá je ľudová architektúra najmä v časti Kysuca.

Obec Osrblie

Obec Osrblie vznikla v roku 1580 ako komorská osada (Osrbliansky handel) na území Predajnej. Na rozlohe 2401 ha žije 388 obyvateľov. Erár i súkromní podnikatelia tu ťažili železnú rudu, okolo roku 1630 aj olovo. Roku 1795 postavili hámor na ťahanie železa, čím sa obec zapojila do vznikajúceho Hrončianskeho železiarskeho komplexu. Dokladom toho je aj dodnes zachovaná vysoká pec z roku 1795 neďaleko obce v lokalite Tri vody. V roku 1813-1821 tu pracovala drôtovní, potom sa tu vyrábali železné tyče. V roku 1840 sa v obci vybuďovala valcovňa na plechy, ktorá bola zlikvidovaná v roku 1870. V obci sa nachádzala lesná správa. Na potoku Osrblianka bola roku 1867 vystavaná vodná nádrž na plavenie dreva. Začiatkom októbra 1944 bola zriadená na Červenej jame pri Troch vodách výrobná výbušník, tiež proviantný sklad, ktorý bol po potlačení SNP zlikvidovaný. Obyvatelia pracovali v lesoch a ako baníci a železiarski robotníci.

Obec Hronec

Obec Hronec má 1 170 obyvateľov, ktorí žijú na rozlohe 3515 ha. Prvýkrát sa obec spomína už v roku 1353. Patrila k Lupčianskemu panstvu, obyvatelia sa živili prevažne drevorubačstvom a výrobou železa. Začiatkom 19. storočia sa tu rozvinulo zlievárenstvo. J. Schwarzkönig tu v roku 1804 vynášiel tzv. hrončiansku metódu skujňovania železa. Odtiaľto sa rozšírila do celého Uhorska a bola jedným z prvých postupov pri skujňovaní surového železa v Uhorsku, ktorý našiel miesto i v svetových dejinách technológie železiarskej výroby. V rokoch 1813 - 1815 vyrobili v Hronci prvé dva liate mosty v Uhorsku. Hrončianska zlievareň bola najväčšia v Uhorsku. Po hospodárskej kríze v 60. rokoch 19. storočia závod upadal. Najvýznamnejšou osobnosťou, pochádzajúcou z tejto obce je Ladislav Chudík - herec, národný umelec.

Obec Valaská

Obec Valaská eviduje 3 873 obyvateľov na rozlohe 6333 ha. Počtom obyvateľov patrí medzi tri najväčšie obce územia. -prvé písomné zmienky o Valaskej sa objavujú v dokumentoch z roku 1424. Nález žiarového hrobu na Diele, vo valašskom chotári svedčí o osídlení Valaskej v mladšej dobe bronzovej (1000 rokov p.n.l.), kedy na Horehroní vznikali trvalejšie osídlenia v súvislosti s ťažbou kovov. Neskôr sa obyvatelia osady zaoberali pastierstvom a chovom dobytka. Pastierskym osadením svojho územia poverovali zemepáni zdatných a podnikavejších prisťahovalcov, z ktorých si vyberali tzv. šoltýsov. Z tejto doby pochádza aj listina pre Vladislava Valacha, ktorý 17. 9. 1470 obdržal výsadne šoltýske právo na panstve hradu Slovenska Ľupča.

V obci sa nachádza kostol sv. Martina biskupa, pôvodne gotický z 2. polovice 15. stor. upravovaný v 17. a v 19. storočí, ďalej aj kaplnky sv. Františka rímskej, sv. Jana Krstiteľa a Kalvárie z 19. storočia - vyzdobené neskorobarokovými plastikami z 18. storočia. V obci sa zachovali ľudové remeslá a ľudové tradície. V katastri obce sa nachádza Bystrianska jaskyňa, ktorá sa využíva 6333 ha i na liečebne účely.

Implementácia Integrovanej stratégie rozvoja územia VSP MP

(Implementácia - uskutočnenie, realizácia, naplnenie)

1. krok

Výber členov výberovej komisie MAS VSP MP

□□□

2. krok

Vyhlásenie výzvy pre miestne subjekty na predkladanie projektov

(Subjekty- samosprávy, právnické a fyzické osoby, samostatne hospodáriaci roľníci, mimovládne organizácie ....)

□□□

3. krok

Vypracovanie žiadostí (projektov) - samostatne alebo v spolupráci s manažmentom kancelárie
MAS VSP MP

□□□

4. krok

Administratívna kontrola predložených žiadostí (projektov) výberovou komisiou MAS VSP MP

□□□

5. krok

Výberová komisia MAS VSP MP predloží zoznam žiadostí (projektov), ktoré odporučila schváliť
na financovanie z PRV výkonnému orgánu na schválenie

(PRV- Program rozvoja vidieka)

□□□

6. krok

Poľnohospodárska platobná agentúra (PPA) do 40-tich pracovných dní od prijatia žiadostí
(projektov) vykoná administratívnu kontrolu

□□□

7. krok

PPA predloží návrh Zmluvy do 15 - tich pracovných dní od ukončenia administratívnej kontroly
žiadostí (projektov) konečným prijímateľom

□□□

8. krok

PPA oboznámi predkladateľov žiadostí (projektov), ktorí nespĺnili podmienky administratívnej
kontroly vykonanej PPA, do 7 pracovných dní od ukončenia administratívnej kontroly, že

neuspeli

□□□

9. krok

PPA oboznámi s výsledkami administratívnej kontroly žiadostí (projektov) MAS VSP MP do 7
pracovných dní

□□□

10. krok

Realizácia žiadostí (projektov) konečnými prijímateľmi

(Finančne podporený konečný prijímateľ na našom území VSP MP môže realizovať svoj projekt)

Partneri

MAS MALOHONT

počet obcí: 39
počet obyvateľov: 26 008
rozloha: 656 km²
hustota osídlenia: 40 obyvateľov/km²
počet členov: 42
hlavne zameranie: rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, obnova obcí, aktivizácia občanov a spolupráca

kontakt:
Mirka Kubaliakova
o.z. Miestna akčná skupina MALOHONT
Sama Vozára 154, 980 52 Hrachovo
047/5695 533
0903 772453
mirkakubka@ozveny.sk
www.malohont.sk

Verejno - súkromné partnerstvo Muránska planina v októbri 2007 v Prednej Hore podpísalo partnerskú zmluvu o spolupráci so slovenským partnerom MAS Malohont.

Podpoľanie

Poslanie: aktívnou spoluprácou subjektov realizovať aktivity na podporu trvalo udržateľného rozvoja územia Podpoľania a Podjavoria. Zvyšovať kvalitu života vidieckeho obyvateľstva prostredníctvom integrovaného rozvoja vidieka.

Počet členov: 41
Územná pôsobnosť: Okres Detva - 15 obcí
Okres Zvolen - 2 obce
Počet obyvateľov: 38 138
Rozloha: 594 km²
Hustota obyvateľstva: 65 obyvateľov/ km²

Verejno - súkromné partnerstvo Muránska planina v októbri 2007 v Prednej Hore podpísalo partnerskú zmluvu o spolupráci so slovenským partnerom MAS Podpoľanie.

Zahranční partneři

Region NUTS II

Severovýchod, Kraj Královéhradecký
Okres Hradec Králové
Počet obcí: 34 + 2 města
Počet obyvatel (2001): 25 953
Rozloha - km²: 313,4
Hustota obyvatel/km²: 83

Rozvojová stratégia územia

Vízia: Celkové zlepšenie kvality života v regióne Společná CIDLINA a zvýšenie jeho príťažlivosti ako miesta pre život a rekreáciu v súlade s rešpektovaním princípov trvale udržateľného rozvoja.

Priority

- * Konkurencieschopná miestna ekonomika
- * Ľudské zdroje
- * Kvalita života v obciach

Činnosť

- * príprava podmienok pre čerpanie finančných prostriedkov z programov EU a ČR
- * administratívna činnosť spojená s výberom, príjmom a kontrolou projektov v rámci programu Leader ČR a Leader +
- * poradenská činnosť

Pracovné stretnutie s českým partnerom

Verejno - súkromné partnerstvo Muránska planina v septembri 2007 v obci Nepolisy podpísala partnerskú zmluvu o spolupráci s českým partnerom MAS Společná Cidlina.

MAS Turystyczna Podkowa

MAS Turystyczna Podkowa s Poľskej republiky uzatvorila s VSP MP zmluvu o cezhraničnej spolupráci pri implementácii prístupu Leader v septembri 2008 v obci Pohronska Polhora.

Spolupracujeme aj s partnermi zo Srbska a Maďarska, zmluvy o spolupráci sa pripravujú. Dôležitá je pre nás výmena skúseností, vzájomné poznávanie a spoločné aktivity. Takou bola aj prezentácia našich partnerov na Nadregionálnej výstave cestovného ruchu v júni 2008 v Tisovci, ktorej sa zúčastnili MAS Spol. Cidlina, Malohont, Podpoľanie.

VEREJNO-SÚKROMNÉ PARTNERSTVO MURÁNSKA PLANINA

Daxnerova 1112, 980 61 Tisovec

ROZŠÍRENÉ HODNOTIACE KRITÉRIÁ VSP MP

5.3.3.1. OPATRENIE: DIVERZIFIKÁCIA SMEROM K NEPOLNOHOSPODÁRSKYM ČINNOSTIAM			
P.č.	KRITÉRIUM	POČET BODOV	
		minimum	maximum
1.1	Aktívna účasť na rozvoji územia	0	15
1.2	Projekt prispieva k zachovaniu kultúrnych a prírodných osobitostí územia	0	10
1.3	Miera zapojenia znevýhodnených skupín obyvateľstva do realizácie projektu	0	5

5.3.3.2. OPATRENIE: PODPORA ČINNOSTÍ V OBLASTI VIDIECKEHO CESTOVNÉHO RUCHU (A,B)			
P.č.	KRITÉRIUM	POČET BODOV	
		minimum	maximum
2.1	Aktívna účasť na rozvoji územia	0	15
2.2	Projekt prispieva k zachovaniu kultúrnych a prírodných osobitostí územia	0	10
2.3	Miera zapojenia znevýhodnených skupín obyvateľstva do realizácie projektu	0	5
5.3.3.2. OPATRENIE: PODPORA ČINNOSTÍ V OBLASTI VIDIECKEHO CESTOVNÉHO RUCHU (B)			
	VÝBEROVÉ KRITÉRIÁ	HODNOTENIE	
B 1	Projekt má celistvý dopad na územie	áno	nie
B 2	Nadnárodný dopad projektu	áno	nie

5.3.3.3. OPATRENIE: VZDELÁVANIE A INFORMOVANIE

P.č.	KRITÉRIUM	POČET BODOV	
		minimum	maximum
3.1	Aktívna účasť na rozvoji územia	0	15
3.2	Projekt prispieva k zachovaniu kultúrnych a prírodných osobitostí územia	0	10
3.3	Miera zapojenia znevýhodnených skupín obyvateľstva do realizácie projektu	0	5
VÝBEROVÉ KRITÉRIA		HODNOTENIE	
3.4	Prispieva projekt k rozvoju vedomostí, schopností, zručností	áno	nie
3.5	Prispieva projekt k propagácii územia	áno	nie

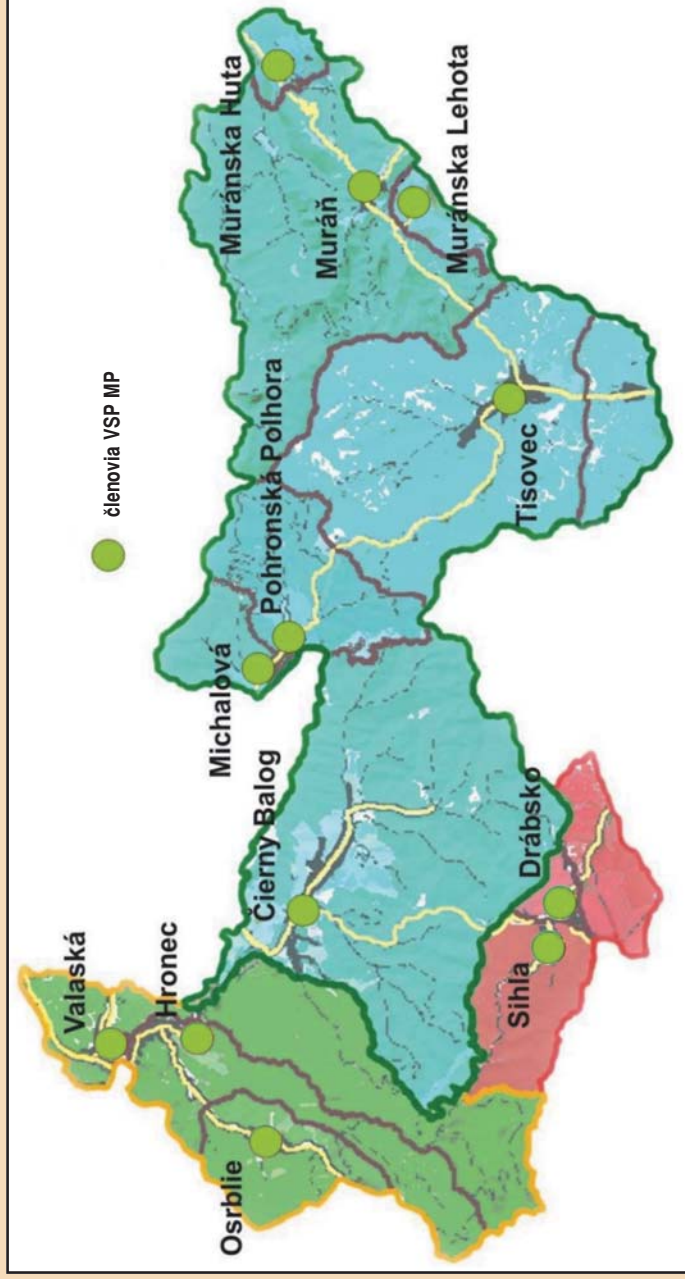

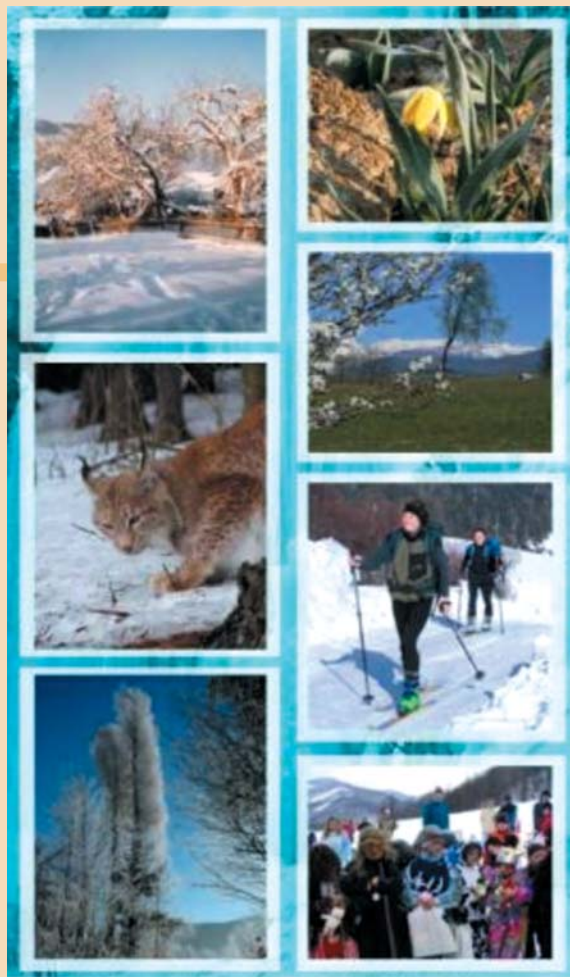
VEREJNO-SÚKROMNÉ PARTNERSTVO MURÁNSKA PLANINA

TERMÍN VYHLÁSENIA VÝZIEV

OPATRENIE	DĹŽKA REALIZÁCIE	VÝŠKA PROJEKTU (EUR)	2009	2010	2011	2012	2013
5.3.3.1.	min. 3 mes – max. 36 mes	3 000 / 150 000	IX	IX	IX	IX	-
		90 378 / 4 518 900					
5.3.3.2. / A	min. 3 mes – max. 24 mes	2 600 / 100 000	XI	XI	XI	XI	-
		78 328 / 3 012 600					
5.3.3.2. / B	min. 3 mes – max. 24 mes	1 500 / 30 000	–	VI	III	III	-
		45 189 / 903 780					
5.3.3.3.	min. 3 mes – max. 12 mes	max. 20 000	IX	III	III	III	III
		602 520					
5.3.3.4.1.	min. 3 mes – max. 24 mes	max. 27 000	XI	IV	IV	IV	IV
		602 520					
5.3.3.4.2.	min. 3 mes – max. 36 mes	max. 27 000	XI	IV	IV	IV	IV
		602 520					

ÚZEMIE VSP MP

Materiál bol vydaný s podporou Banskobystrického samosprávneho kraja
Vydané 2008, 2000 ks, Verejno – súkromné partnerstvo Muránska planina
Foto a texty: členovia VSP MP
Grafická úprava a tlač: HLP grafik, s.r.o. Brezno

Spracovanie finančne podporil Banskobystrický samosprávny kraj

